

Utlåtande

Ålands landskapsregering
Socialvårdsbyrån
registrator@regeringen.ax

Er referens
ÅLR 2021/6902

Datum
2021-09-14

Kontaktperson
Benjamin Sidorov, klientombudsman

Synpunkter gällande föreslagen personaldimensionering inom barnskyddet

ÅOM 2021/61_2

I riket pågår ett ändringsarbete vad gäller barnskyddslagen (FFS 417/2007) tillämplig på Åland enligt landskapslag (ÅFS 2008:97). Regeringen förväntas föra sin proposition till riksdagen under våren 2022, men redan under hösten 2021 föreslås en ändring vad gäller dimensionering av socialarbetare inom barnskyddet som ska behandlas i riksdagen i form av en budgetlag och träda i kraft i januari 2022. Förändringar i barnskyddslagen träder automatiskt i kraft på Åland om inte lagtinget beslutar annorlunda. Ålands ombudsmannamyndighet har erbjudits möjlighet att inkomma med synpunkter på förslaget till landskapsregeringen.

Syftet med den föreslagna reglerade personaldimensioneringen är enligt propositionen att minska arbetsbördan för socialarbetarna inom barnskyddet och på detta sätt befästa att barnets rättigheter tillgodoses inom barnskyddet. En socialarbetare som ansvarar för barnets angelägenheter kan ansvara för högst 35 barn under en övergångsperiod 2022 – 2023 och högst 30 barn från och med 2024.

Ålands ombudsmannamyndighet välkomnar förslagets syfte dvs att säkerställa att det finns personalresurser i förhållande till klienter. Ålands ombudsmannamyndighet har inte tillgång till information om hur många barn ansvariga socialarbetare inom KST har som klienter i dagsläget vad beträffar barnskydd. Enligt landskapsregeringens lagstiftningspromemoria (ÅLR 2021/3203) har socialarbetare inom barnskyddet på Åland färre än 35 klienter för närvarande. Ålands ombudsmannamyndighet kan konstatera, att om så är fallet, skulle förändringen i lagstiftningen inte innebära någon skillnad för de yrkesverksamma i dagsläget.

Signaler som ombudsmannamyndigheten får genom sin verksamhet är dock att det stundtals är hög eller mycket hög arbetsbelastning på socialarbetarna som arbetar med barn som klienter inom socialvården. Tanken med att i lag föreskriva personaldimensionering för att stärka kvalitet och barns rättigheter är god. Däremot borde det undersökas hur maxantal klienter som föreslås står i relation till den åländska kontexten, dess behov och särskilda omständigheter, inklusive Ålands geografi. Det bör finnas utrymme för flexibilitet så att ett maxantal som satts på riksnivå vid behov kan modifieras neråt. Det är dessutom viktigt att andra mekanismer finns på plats som kan säkerställa att syftet med lagen uppfylls. Ett sätt kanske kunde vara att i den operativa verksamheten sätta upp kvalitativa mål eller indikatorer som kunde följas upp och utvärderas löpande. Detta för att säkerställa att

barnens rättigheter tillgodoses och att de yrkesverksamma har rimliga förutsättningar och stöd att göra sitt svåra och viktiga arbete.

Många utredningar av barnskyddsbehovet utförs parallellt med bedömningar av barns servicebehov enligt socialvårdslagen. Det vill säga innan barnet är barnskyddsklient. Bedömningen sker oftast av personalen inom tidigt stöd för barnfamiljer inom KST. Uppdraget att utreda barnskyddsbehov är krävande. Likaså finns det en lagstadgad gräns på tre månader innan utredningen av barnskyddsbehovet ska vara klar i samband med utredningen av servicebehovet. Detta kan anses vara en ytterst viktig process inom socialvården, då bland annat behovet av ett klientkap inom barnskyddet bedöms. Ålands ombudsmannamyndighet har under sommaren 2021 genomfört en studie om barns rätt till delaktighet vid utredning av barnskyddsbehov och erfarenheter och förutsättningar bland yrkesverksamma på Åland att förverkliga den rätten i praktiken. Det som framkommer i studien är bland annat att man upplever att det finns vissa svårigheter att förverkliga barns rätt till delaktighet i praktiken bland annat med hänvisning till tidsbrist och hög arbetsbelastning. Man efterlyser även mer systematiskt metodarbete och fortbildning. En del av de som idag arbetar med att utreda barnskyddsbehov upplever att de inte har tillräckligt med resurser för att säkerställa barns rätt till delaktighet. *

En bestämd siffra på antal klienter för personalen som utreder barnskyddsbehovet i samband med servicebehovet innan barnet de facto är barnskyddsklient är inte aktuellt i lagförslaget. Detta trots att en utredning av barnskyddsbehovet i samband med servicebehovet har en lagstadgad tidsgräns och kan anses vara ytterst viktigt för att socialvården ska kunna utvärdera adekvata insatser för barnet och/eller familjen. Ålands ombudsmannamyndighet rekommenderar att personaldimensionering även bör omfatta de socialarbetare som utreder barnets service- och barnskyddsbehov (KST avdelning tidigt stöd för barn och familjer) innan barnet eventuellt blir barnskyddsklient.

*) studien publiceras 12.10.2021
